

STORTINGET

Representantforslag 150 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Rigmor Aasrud, Elise Bjørnebekk-Waagen, Arild Grande, Fredric Holen Bjørdal og Lise Christoffersen

Dokument 8:150 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Aasrud, Elise Bjørnebekk-Waagen, Arild Grande, Fredric Holen Bjørdal og Lise Christoffersen om nødvendige endringer i regelverket for yrkesskade, herunder for de såkalte «oljepionerene»

Til Stortinget

Bakgrunn

29. juni 2001, for snart 20 år siden, oppnevnte regjeringen Stoltenberg I et utvalg (Yrkesskadeutvalget) for å foreta en helhetlig gjennomgang av regelverk, organisering og saksbehandling på yrkesskadeområdet.

Yrkesskadeutvalget avga sin innstilling i 2004 (NOU 2004: 3 Arbeidsskadebudsjettering). Basert på utvalgets anbefalinger om et bedre, mer oppdatert og helhetlig regelverk for yrkesskade fremmet regjeringen Stoltenberg II den 20. september 2013 forslag til ny lov om arbeidsskadebudsjettering (jf. Prop. 193 L (2012–2013)). Proposisjonen ble imidlertid trukket av regjeringen Solberg i Meld. St. 6 (2013–2014), med følgende begrunnelse:

«Regjeringen vil foreta en samlet vurdering av forslagene i proposisjonen og de gjenstående elementene i en ny reform, og tar deretter sikte på å fremme forslag til reform på yrkesskadeområdet.»

Slikt forslag er ennå ikke fremmet, tross gjentatte purringer fra opposisjonen i Stortinget. Regjeringen Solberg har i stedet konkludert med at dagens yrkesskadeordning fungerer etter hensikten, og at de som har en yrkesskade, får full erstatning innenfor rammene av dagens ordning (jf. for eksempel Dokument nr. 15:554

(2020–2021), besvart av arbeids- og sosialministeren 30. november 2020).

Forslagsstillerne deler ikke regjeringen Solbergs oppfatning, men mener at det er på høy tid med en reform av reglene for yrkesskade. Det er tungvint for personer som rammes av yrkesskade/yrkessykdom, å skulle forholde seg til to regelverk. Dobbelbehandlingen i Arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskapene, og det todelte klageløpet, innebærer et komplisert og ressurskrevende system, både for den enkelte og for samfunnet. Arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskapene er heller ikke bundet av hverandres avgjørelser i yrkesskadesaker. Det er ulike saksbehandlingsregler, og resultatet kan bli forskjellig i de to systemene.

For begge systemer gjelder at bevisbyrden i saker om yrkesskade ligger på den enkelte arbeidstaker. Det finnes en rekke eksempler, også av nyere dato, på at yrkesskadede ikke får de rettighetene de har krav på etter loven, at personer med påviste yrkessykdommer ikke er omfattet fordi yrkesskadelista ikke er oppdatert, at regelverket fungerer dårligere for kvinner enn for menn, at utenlandske arbeidstakere er i en særlig sårbar situasjon, og at covid-19-pandemien har reist nye spørsmål om forskjellsbehandling av ansatte som smittes på jobb.

Samtidig dukker det opp krav for, og er til dels opprettet særordninger for, visse yrkesgrupper på siden av det ordinære regelverket, for eksempel Nordsjødykkerne, veteraner i utenriktjeneste med psykiske lidelser og de såkalte «oljepionerene». Det understreker ytterligere at regelverket er modent for reform.

Om bevisbyrden i yrkesskadesaker

Det er ofte svært vanskelig for arbeidstakere å føre tilstrekkelig bevis i yrkesskadesaker, for eksempel når

det ikke er vitner til en arbeidsulykke, eller fordi vilkårene for å legge til grunn medisinsk årsakssammenheng mellom ulykke og medisinsk skade i mange sammenhenger er svært strenge («naturvitenskaplige beviskrav»). Dagens situasjon, der arbeidstaker som regel har bevisbyrden, gir uriktige avgjørelser i en god del tilfeller. Den objektive bevisbyrden bør derfor snus og påhvile Arbeids- og velferdsetaten etter folketrygdloven og forsikringsselskapene etter yrkesskadeforsikringsloven, slik at tvilsrisikoen ikke legges på den enkelte arbeidstaker. Det kan gjøres uten at det berører dagens krav til bevis.

Bevisbyrde har betydning i flere sammenhenger i en yrkesskadesak, både i tilknytning til ansvarsgrunnlaget, årsakssammenhengen og spørsmålet om utmåling.

Eksempler på at dagens regelverk er utdatert og krever oppdatering

Konkursen i det danske forsikringsselskapet Alpha Insurance har vist at det er et stort hull i dagens regelverk. Selv personer som allerede før konkursen har fått medhold i konstatert yrkesskade, får ikke den erstatningen de har krav på, fordi utenlandske forsikringsselskaper uten filial i Norge ikke omfattes av garantiordningen her. Arbeiderpartiet har siden 2018 fremmet flere forslag om at den norske staten må overta kravene på vegne av disse arbeidstakerne og for arbeidstakere som i framtida kan komme i samme situasjon, og at det umiddelbart må gjennomføres lovendringer som sikrer at den norske garantiordningen gjelder for alle arbeidstakere i Norge.

Saken om Nordsjødykkerne ble avsluttet i Stortinget i 2014 etter dom i Den europeiske menneskerettsdomstolen.

Det er reist tilsvarende spørsmål om en spesialordning for det som er kalt «oljepionerene», som i dag ikke omfattes av reglene om yrkesskade.

Stortinget vedtok 15. oktober 2020 en spesialordning for veteraner i utenriktjeneste med psykiske ettervirkninger, jf. Innst. 21 S (2020–2021). De er i dag ikke omfattet av reglene om yrkesskade, fordi lista over yrkessykdommer ikke er oppdatert.

FAFO la allerede i 2012 fram rapporten «Yrkesskade – mest for menn? Om kjønnsforskjeller i tildeling av uførepensjon med yrkesskadefordel» (Fafø-rapport 2012:45). Rapporten viser at det er omtrent like mange kvinner og menn som blir varig uføre, men når en ser på uføre med godkjent yrkesskade eller yrkessykdom, gjelder dette langt flere menn enn kvinner, også for menn og kvinner med samme utdanning og i samme yrke.

Arbeidstilsynet påviste i 2016 at utenlandske arbeidstakere utsettes for større risiko for yrkesskade på arbeidsplassen enn sine norske kolleger. Undersøkelsen viste at utenlandske arbeidstakere mangler opplæring og nødvendig verneutstyr. Språk- og kommunikasjons-

problemer utgjør en reell risiko, som igjen øker risikoen for yrkesskader. Arbeidstilsynet påpekte at utenlandske arbeidstakere verken klarer å ivareta sin egen eller andres sikkerhet. Saken om en 22 år gammel litauisk snekker som ble hardt skadet og varig ufør på en byggeplass i Bærum i 2013, viste at utenlandske arbeidstakere er i en særlig utsatt posisjon, også når det gjelder å få oppfylt sine rettmessige krav om yrkesskade og yrkesskadeerstatning. De sendes i stedet i ukjent omfang tilbake til hjemlandet uten noen form for yrkesskadedekning. NRK Dagsnytt meldte 10. mars 2021, med referanse til Fair Play Bygg Oslo og omegn og til Yrkesskadeforsikringsforeningen, at denne ulovlige praksisen fortsatt pågår i betydelig omfang. Samtidig mangler det tilsyn med at forpliktelsene etter lov om yrkesskadeforsikring faktisk er oppfylt fra arbeidsgivers side.

Regjeringen har i forbindelse med covid-19-pandemien ført opp smitte på jobb i yrkesskadelista, men kun for helsepersonell. Andre i førstelinja i samfunnsviktige funksjoner, som for eksempel ansatte i varehandel, vektere, renholdere, barnehageansatte og undervisningspersonell mv., er utelatt.

Arbeiderpartiet har fremmet gjentatte forslag i Stortinget om nødvendigheten av forbedringer i yrkesskaderegelverket. Noen av forslagene, som at staten må overta ansvaret for kravene til de rammede i Alpha-konkursen, og at oppføring av covid-19 på lista over yrkessykdommer må gjelde alle som jobber i førstelinja i samfunnsviktige funksjoner, er fremmet og nedstemt i inneværende stortingssesjon. Stortingets forretningsorden gjør at forslagene ikke kan fremmes på nytt før etter stortingsvalget. Det betyr likevel ikke at regjeringen er forhindret fra å fremme forslag, noe forslagsstillerne mener at regjeringen Solberg bør gjøre.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av yrkesskadereglene slik at de står i forhold til den samfunnsutviklingen som har skjedd de siste 30 årene, herunder en forenkling av dagens regelverk fra to til ett tydelig regelverk og oppdatering av yrkessykdomslista.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av folketrygdloven slik at Arbeids- og velferdsetaten har bevisbyrden i saker om yrkesskade.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i yrkesskadeforsikringsloven slik at forsikringsgiveren har bevisbyrden i saker om yrkesskade.
4. Stortinget ber regjeringen, i påvente av et oppdatert regelverk for yrkesskade, vurdere om det er behov

for en særordning for «oljepionerene» på linje med det som tidligere er gjennomført for Nordsjødykkerne og veteranene i utenrikstjeneste.

5. Stortinget ber regjeringen på eget initiativ sikre samtlige skadelidte som er og blir rammet av Alpha-konkursen, dekning etter yrkesskadeforsikringsloven, uavhengig av om forsikringen er tegnet direkte fra Danmark (grensekryssende virksomhet).
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring i yrkesskadeforsikringsloven slik at skadelidte alltid er sikret dekning ved konkurs i et forsikrings-selskap, uavhengig av hvor arbeidsgiver har tegnet forsikring.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre finansforetakslovgivningen slik at det også blir obligatorisk medlemskap i Garantiordningen for forsikringer solgt grensekryssende fra EØS-land, til dekning av sikredes risiko i Norge.
8. Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens praksis og foreslå nødvendige endringer som sikrer utenlandske arbeidstakere i Norge like gode rettigheter ved yrkesskade som norske arbeidstakere har.
9. Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynet og politiet har kompetanse og ressurser nok til å kontrollere at utenlandske arbeidstakers lønns-, arbeids-, forsikrings- og boforhold er i samsvar med norske bestemmelser og standarder, slik at ulovlige forhold kan avdekkes før alvorlige ulykker skjer, og slik at de ulykkene som faktisk skjer, blir tilfredsstillende kartlagt og etterforsket.

11. mars 2021

Rigmor Aasrud

Elise Bjørnebekk-Waagen

Arild Grande

Fredric Holen Bjørdal

Lise Christoffersen

